

OOST EN WEST

Officieel Organ der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

14-daagsch tijdschrift onder
redactie v/h dagelijksch Bestuur

ADRES DER REDACTIE:
Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag:
tel. redactie: 115936; giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 6.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

De duurzame taak

Wij allen, Nederlanders van dit rampjaar 1946, moeten een schouwspel gadeslaan, dat aan vele geslachten vóór ons onthouden bleef. Wij allen, wij kunnen het later onzen kleinkinderen vertellen, als zij groot genoeg zijn om het te hooren en verstandig genoeg, om er iets van te begrijpen. Wij zullen hen dan wat dichter bij ons nemen en hen iets leeren van het leven in Indië tot 1941 en wij zullen hen zeggen, dat hun vaders en hun grootvaders zich daar niet zoo slecht gedragen hebben. Althans niet zoo, dat zij zich al te zeer behoeven te schamen. . . . En dan zullen wij zeggen, hoe een tijdperk nauwelijks werd afgesloten door den inval der Japanners en hoe, toen Japan verslagen werd de hoop oleeftde in millioenen harten. En wij zullen hen moeten vertellen, wat sindsdien gebeurd is, in deze noodlotsjaren 1945 en 1946 en laat ons hopen, dat wij ons ook dan niet behoeven te schamen. . . .

Ons is het gegeven, te zien hoe de historie werkt. Wij leven in een tijd, waarin een der groote wendingen in de geschiedenis zich voltrekt. Wat wij vroeger slechts uit boeken kenden: glorie en verval der Grieken, bloei en ondergang van het Romeinsche Rijk, opkomst en nedergang van Spanje — van zoo een historisch tijdperk zien wij thans de tragische ontknooping. Het is een adembenemend schouwspel. Zoo zien wij nu de duizenden groote en kleine raden draaien, die alle in elkaar grijpen en met elkaar verbonden zijn, van het uurwerk der historie. Wij hooren, hoe het hard en helder de uren slaat, de onherroepelijke uren van den tijd, die over het lot van volken beslist.

Wij zien, nu de historie zich aan ons eigen volk voltrekt, hoe zij ondanks ontelbare tegenstrijdigheden zich aan vaste wetten houdt. Wij zien, hoe zij is samengesteld uit duizenden daden. Wij zien, hoe die daden gedragen worden door duizenden wenschen, behoeften, verlangens, aspiraties. Wij zien, hoe elke daad, groot of klein, zijn onvermijdelijke gevolgen brengt. Wij zien daden van heldenmoed en van verraad, van trouw en van liefde en van haat. Wij zien wijze besluiten en verschrikkelijke fouten. Wij zien opoffering voor hooge idealen en den wilden drang der laagste instincten. Wij zien menschen ondanks ontberingen en gevaren hun plicht doen; menschen, die trouw blijven en hoopvol en sterk en moedig. Anderen, die alle houvast verloren en die zich driftig verdringen in een strijd om eigen voordeel. Anderen, die in den nacht van haat en booze driften ganschelijk verloren zijn.

Zoo werkt de historie. Wij hebben haar werken in Indië

nu vijftien maanden kunnen volgen en uit het onontwaaarbaar kluwen der gebeurtenissen komt thans de draad te voorschijn, die zoo langen tijd verborgen was. De draad die, onzichtbaar, toch alles verbond: dapperheid en heldenmoed, opgezweepte haat en laf verraad, verstandig overleg en eerlooze abdicatie, wijze besluiten en verkeerde beslissingen, fouten en misslagen. Thans zien wij weer even dien draad der geschiedenis, nu hij geleid heeft tot het voorloopig accoord van Linggadjadi, waarvan het Nederlandsche parlement de bekrachtiging gevraagd wordt.

Dit accoord — zoo wordt ook door zijn verdedigers erkend — maakt een onherroepelijk einde aan de verhouding tusschen Nederland en Indië, zooals die historisch was gevloeid. Wordt het eerste artikel ongewijzigd aangenomen, dan beteekent dit:

Java, Sumatra en Madoera — waarbij op Britschen aandrang nog Banka, Billiton en de Riouw Archipel gevoegd zijn — verkrijgen den status van een soevereine republiek. Die onafhankelijke republiek zal met de andere deelen van Indië in federatieve verband samengaan in de Vereenigde Staten van Indonesia en deze Vereenigde Staten van Indonesië zullen aangesloten zijn bij een Unie, welke gevormd wordt door het Koninkrijk der Nederlanden — zijnde Nederland en voorshands nog Suriname en Curaçao — eenzijdig en de Vereenigde Staten van Indonesië anderzijds.

Dat is de staatkundige figuur, welke het eerste artikel van het accoord van Linggadjadi scheidt. Een figuur, waarin het grootste deel van Indië aanstonds de soevereiniteit verkrijgt; een figuur, waarin geheel Indië nog slechts met Nederland

BEROEPSKEUZE

's Maandagsavonds van
7 tot 8 uur en volgens
afpraak
KOSTELOZE VOORLICHTING

Psychotechnisch, medisch en graphologisch
onderzoek.

- Totale kosten f 40.-
- Spoedgevallen voorrang
- Zo nodig rapport binnen 2 dagen

Brochure 100 P 2 met nadere gegevens wordt U
gaarne toegezonden door het

PSYCHOTECHNICUM
der

NED. STICHTING VOOR ORGANISATIE

Achter St. Pieter 23-25 NSO Tel. (K3400) 12328 en 16484
UTRECHT

U gaat naar Indië ?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld
bevindt, of U reist per **SCHIP** of
per **VLEGTUIG**,
„De Zeven Provinciën Wereldpolis”
is steeds geldig, met inbegrip van
het Molestrisico.

↓
Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
’s-Gravenhage

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezerstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie,
volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwa-
ren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie
bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij
verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
’s-Gravenhage. Telefoon 330481.

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor.
Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie
en analyse inbegrepen. Opvoeringen door de jonge
kunstenaars worden voorbereid.
Inlichtingen: Schepenstraat 89A, Tel. 45499, Rotterdam

vereinigd zal zijn — niet door de Kroon, niet door de banden van het Koninkrijk, doch alleen door een soort personeele Unie, waaraan verder geen enkele bevoegdheid is toegekend.

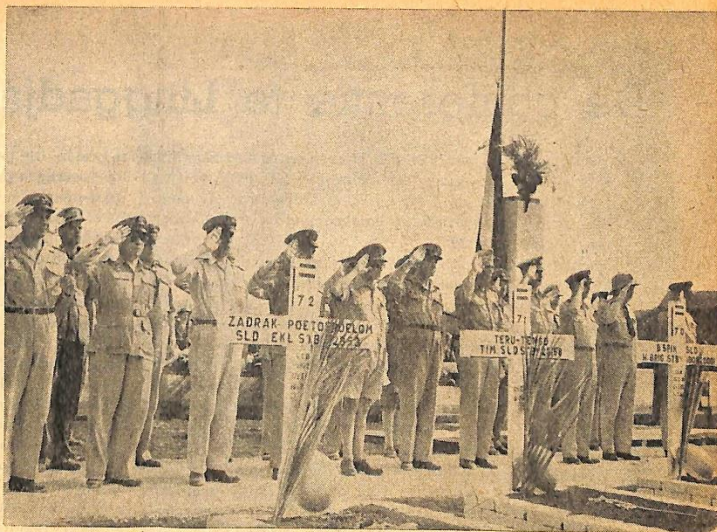
Dat is alles, wat overblijft van het Koninkrijk der Nederlanden. Het is tot velen nog niet doorgedrongen, dat de creatie van een „Unie“ tusschen Indië en de overblijvende Rijksdeelen slechts de bekrachtiging vormt van het feit, dat Indië niet langer tot het Koninkrijk zal behooren.

Het ligt — wij merkten het in het vorige nummer reeds op — niet op den weg der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“ zich in een oordeel te begeven over deze politieke ontwikkeling. Ons doel is de versterking der culturele banden.

Men zal nochtans den schrijver dezer overzichten het kenbaar maken van dit oordeel willen toestaan: dat dit tractaat van Linggadjati, zoo het ongewijzigd aanvaard en ongewijzigd uitgevoerd mocht worden, voor Nederland een ramp en voor Indië den ondergang beteekent. Dat het beteekent: de overlevering van alle Nederlanders, alle Indo-Europeanen, alle Chineezers en alle Indonesiërs, die ons trouw waren en die in ons gelooven, aan een regiem van dwang en dictatuur. Dat wij, dit verdrag uitvoerend, een roeping verzaken jegens vele miljoenen menschen, die van ons het recht en de veiligheid, de orde en de welvaart en de ontwikkeling verwachten, welke wij tot 1941 metterdaad hebben verzekerd. Dat dit verdrag voor Nederland beteekent: plichtverzaking. Voor Indië: verval, terreur en dictatuur.

Doch dit is een persoonlijk oordeel. Het werd hier uitgesproken, omdat de spijt en de schaamte over dit roemloos einde ons te zeer vervullen en het ons niet mogelijk is de overtuiging te verzwijgen, dat wat wij thans beleven een smadelijke prijsgeve beteekent van een taak, welke in Indië verricht werd tot zegen van de Indische volken. Men kan niet over Indië schrijven — het land, waar wij werkten, het land, dat wij zoo hebben liefgehad — zonder te getuigen van de smart die ons vervult bij dit afscheid: vaarwel, Indië....

Zoo men ons dit strikt-persoonlijk getuigenis ten goede wil houden, blijft ten besluite de verzekering te geven, dat de taak onzer Koninklijke Vereeniging niet ophoudt, als de staatkundige banden tusschen Indië en Nederland worden

Eerste saluut: het eeresaluut aan de op het militaire kerkhof bij Tjillilitan rustende dooden, die voor Indië hun leven gaven

doorgesneden tot op die ragfinne draad eener Personeele Unie. Sterker: de taak, ondanks alles de culturele banden te versterken zal met te meer toewijding, te meer inspanning en te meer geestdrift vervuld moeten worden. Materieel en economisch, politiek en staatkundig moge zeer veel verloren zijn — wij zullen er naar moeten streven, dat zich juist die verhouding, welke onze Vereeniging wil versterken, niet alleen handhaaft, maar dat zij steviger, inniger en dieper wordt. Welke taak in Indië ook moge prijsgegeven zijn en welke banden ook voortijdig zijn geslaakt — niet de culturele banden. Niet de banden, die het meest versterkt kunnen worden door het beste wat wij, als Nederlanders die eens in Indië waren, aan Indië nog hebben te bieden: onze genegenheid voor land en volk, onze toewijding, onze liefde.

Als het waar is, dat de historie ondanks den schijn van het tegendeel niet onherroepelijk een band verbreken kan, waaraan zoo vele geslachten hun beste kracht gegeven hebben, zal zeker de culturele band de troebelen dezer dagen overleven. Die band te bewaken en te versterken blijft — ondanks alles — de prachtige taak onzer Koninklijke Vereeniging Oost en West. Een taak, die een roeping blijft, ook al rukken de stormen aan ons Koninkrijk.

Tentoonstelling Indisch Instituut

De Koninklijke Vereeniging „Indisch Instituut“ te Amsterdam heeft het plan tegen Kerstmis in haar museum een tijdelijke tentoonstelling te openen betreffende Indië gedurende de Japansche bezetting. Uiteraard valt de nadruk op het kamp-leven, waarvan vele typeerende teekeningen en voorwerpen een indruk geven. Daarnaast worden voorbeelden van de Japansche propaganda uit dezen tijd getoond.

Mochten er onder de lezers zijn, die voor deze tentoonstelling nog iets merkwaardigs in hun bezit hebben, dan gelieven zij zich in verbinding te stellen met de afdeling Handelsmuseum van het Indisch Instituut, Mauritskade 64, Amsterdam-O.

Tweede saluut: Mohammed Hatta inspecteert de eerewacht van republikeinsche soldaten te Cheribon.

De conferentie te Linggadjati

Merkwaardig genoeg is in vrijwel geen enkel Nederlandsch dagblad een ook maar eenigszins overzichtelijk verslag gepubliceerd van de Conferentie te Linggadjati. Evenmin vond men verslagen, waarin de stemming en de entourage werden weergegeven.

Nochians werden daar te Linggadjati beslissingen voorbereid, welke, worden zij uitgevoerd, het einde beteekenen van de geheele verhouding tusschen Nederland en Indië, zooals wij die hebben gekend; beslissingen waarvan de gevolgen — zoo zij niet verhoed worden — zooals voor Indië als voor Nederland niet te overzien zijn. In het te Batavia nog altijd in gestencilden vorm verschijnend blad „De Nieuwsgier” vinden wij eenige verslagen door Jan Bouwer. Zij geven een uitermate leerzaam beeld van de sfeer en de stemming, die te Linggadjati en omgeving tijdens deze zoo uitermate belangrijke besprekingen hebben geheerscht. Wij willen voor onze lezers dit historisch moment zoo scherp mogelijk fixeeren en ontleenen derhalve aan dit verslag het volgende:

„Nu ik uit Cheribon terug ben, kan ik mij neerzetten tot rustige overdenking van wat ik aan de hellingen van de Tjeremai heb beleefd. En dat is eigenlijk heel wat. Het is niet allemaal even gemakkelijk onder woorden te brengen. De telegrammen, die ik regelmatig aan de „Nieuwsgier” stuurde, zijn voor het meerendeel niet of met zeer groote vertraging aangekomen en zijn meerendeels niet gepubliceerd. Maar ook buiten hetgeen daarin stond, is er nog wel iets te vertellen.

De Organisatie

Laat ik beginnen met iets te zeggen over de regelingen, die het republikeinsche ministerie van Voorlichting — voor het eerst geplaatst tegenover zulk een vraagstuk — had getroffen ten behoeve van de binnen- en buitenlandse journalisten. Ik weet niet hoe mijn collega's uit de „pedalaman” hierover denken. De buitenlanders hebben heel sterk het gebrek aan transport en communicatiemiddelen met Batavia gevoeld. De hotel-accomodatie was uitstekend. Het „Tjiboelan-Hotel” in Maniskidoel was proper. Het eten was voortreffelijk, zelfs overdadig. Maar de journalisten konden zich niet bewegen. Zij waren gedwongen tot een vakantie, hoe welkom misschien ook. Een conferentie als die in Cheribon kun je alleen verslaan, als je in de gelegenheid wordt gesteld met allerlei menschen

te praten. Die gelegenheid was er niet. Maniskidoel ligt dichter bij Koeningan dan bij Linggadjati, het conferentie-oord. Er was alleen een gamelle autobus, die uitzonderingsgewijs soms niet bleef stilstaan. Zoo konden b.v. de Nederlandsche journalisten er Maandagmorgen geen getuige van zijn, hoe voor het eerst officieele vertegenwoordigers der Nederlandsche regering voet aan wal zetten op republikeinschen bodem. Er was geen auto om hen naar Cheribon te brengen. Pas na langdurig aandringen konden mijn collega's M. Sluyzer van „Het Vrije Volk” en Robert Kiek van „Aneta” en ik Maandagavond een truck krijgen om dan tenminste het vertrek van de Commissie-Generaal na afloop van den eersten dag der besprekingen bij te wonen. Van de gelegenheid onzer aanwezigheid in Cheribon hebben wij tegelijk gebruik gemaakt om even in de stad te blijven, teneinde althans eenige indrukken op te doen. We hebben onder geleide van twee officials van het ministerie van Voorlichting in een Chineesch restaurant getogen onder bewaking van vijf in het zwart gekleede soldaten van de „Laskar Boeroeh”, het „Arbeidersleger”, die onze escorte vormden.

Thee-ijs: 1 cent

We stonden versteld van de prijzen. Een glas ijsthee 1 cent, een portie bami 35 cent, een portie kippensoep 45 cent en andere prijzen in verhouding. Onze komst was „the talk of the town”. Een groote menigte dromde voor het restaurant en moest door onze bewakers op een afstand worden gehouden. In 4 jaren hadden deze menschen geen „blanken” gezien en iedereen, die ook maar het geringste smoesje kon verzinnen om het restaurant binnen te gaan, deed dat, om de Europeanen eens van dichtbij te bekijken. Men onthield zich van demonstraties. Pas toen onze truck wegreed riep het verheugde volk ons „Merdeka” ten afscheid toe.

Ik ben afgedwaald. Met de telegrafische communicatie met Batavia, van waar onze telegrammen, voorzoover zij voor het buitenland waren bestemd, doorgezonden moesten worden, was het niet beter gesteld dan met het transport. Aanvankelijk gingen de telegrammen via Cheribon. Later liet het ministerie een zender installeren in Linggadjati. De seinsleutels waren toen een heel stuk dichterbij, doch dit alles heeft niet kunnen wegnemen, dat een telegram, dat ik Dinsdagmiddag om drie uur uit Linggadjati verzond pas Woensdagmorgen om elf uur op de „Nieuwsgier” werd afgeleverd. Het kon toen niet meer worden gebruikt. Een groot deel van mijn andere telegrammen is nooit aangekomen. Dat mijn telegram over het bereiken van het principiele accord tenslotte het eerst in Batavia arriveerde was te danken aan de uitstekende radio-verbinding tusschen de H. M. „Banckert” op de reede van Cheribon en het Marine-Hoofdkwartier in Batavia, dat den inhoud van het telegram bovendien nog aan de „Nieuwsgier” telefoneerde, laat in den nacht als het al was. Om vier uur dienzelfden nacht verlieten pas de laatste telegrammen Linggadjati, waar de andere journalisten nog zaten. Over het algemeen wil ik van het transport en de communicatiemiddelen zeggen, dat het republikeinsche ministerie van Voorlichting wat te optimistisch is ge-

Feestmaal te Linggadjati: ir. Soekarno, professor Schermerhorn, Lord Killearn en dr Hatta ...

weest in haar veronderstelling, dat het allemaal wel goed zou gaan. Het ging niet goed. Het ging zelfs slecht. Maar al doende leert men!

Sjahir niet in zijn humeur

Zoo heb ik het verloop van de onderhandelingen, tot Dinsdagmorgen slechts op een afstand kunnen volgen. Toen ik op Sjahir's buitenverblijf, op tweehonderd meter afstand waarvan de bungalow stond, waar de onderhandelingen plaats hadden, arriveerde, wist ik na drie minuten praten met verschillende Indonesische en Nederlandse autoriteiten, die er waren, meer dan in de 48 uur, dat ik in het Hotel in Maniskidoel had gezeten. Ik had toen onmiddellijk den indruk, dat het niet zoo erg vlotte. Het bezoek, dat Prof. Schermerhorn Maandagavond in Koeningan aan Ir. Soekarno had gebracht, had het tempo nog niet kunnen versnellen. Er was kennelijk wrijving. Toen Dinsdagmiddag om kwart voor twee de besprekingen — die om half negen 's morgens waren begonnen — onderbroken werden, zag Sjahir er bezorgd uit. Zijn stemming werd er niet beter op tijdens den lunch in zijn buitenverblijf waarop hij Lord Killlearn en diens medewerkers, de voltallige commissie-generaal, Ir. Soekarno, Drs. Hatta en de geheele Indonesische regering plus binnen- en buitenlandse pers te lunch had genoodigd. Sjahir was op dat oogenblik zijn traditioneele goede humeur kwijt. Dr. Gani verborg zijn bezorgdheid achter zijn gebruikelijke grapjes. Ik had gelegenheid even met Soekarno te praten om te trachten mijn indruk bevestigd of tegengesproken te krijgen. Soekarno bevestigde die. „Ik heb alles gedaan wat ik kon,” zei hij. „Het ligt nu verder aan de delegaties”, die om half drie alweer naar de conferentiezaal in de naburige bungalow vertrokken en tot zes uur bijeen bleven, toen opbraken voor een avondmaaltijd en vervolgens weer doorgingen tot een uur of tien 's avonds.

„Tot de dood er op volgt”

„Tot de dood er op volgt”, had Hadji Salim mij 's middags gezegd. En het leek er iets op. Toen had men echter een mogelijke basis voor een accoord gevonden. Iedereen was — als men mij den term wil veroorloven — „bek-af”. Prof. Schermerhorn had Maandagavond nog last van zijn hart gehad en was zeer vermoeid. Dr. Soedarsono was ziek. De stemming was niet opgewekt, ondanks het feit dat men nu toch „een resultaat” had. Paradoxaal als het moege klinken!

Ondanks het langzame tempo ging het Dinsdag eigenlijk nog te vlug. Er werden wel is waar spijkers met koppen geslagen, doch ik heb mij afgevraagd of men niet te hard sloeg. „Het mot nou maar 'beuren”, zeggen de boeren in Holland. Ik heb op dat oogenblik sterk den indruk gevoeld van de internationale omstandigheden, die beïnvloedde, wat daar in die bungalow vlak bij ons besproken werd. Die indruk is later juist gebleken. De spijkers werden n.l. nog niet heelemaal in het hout geslagen. Pas Woensdag is dat geschied. En zelfs nu zijn er een paar die nog een klein eindje uitsteken.

Contact met de bevolking

Ons contact met de bevolking was in het algemeen van vriendelijken en vriendschappelijken aard. Op de heenreis was dat moeilijk te beoordeelen. Aan den gewonen trein van het station Manggarai naar Cheribon was een extra wagon gehaakt, die de journalisten en officials van het Ministerie van Voorlichting vervoerde. Dat was min of meer een extra-territoriale wagon, die in Krاندji daardoor ontkwam aan het onderzoek door de Ambonneesche grensposten van het K.N.I.L. Op de verschillende stations stapten wij even uit om de beenen te strekken. We werden van alle kanten aangehaapt. Alleen in Krawang waar een troep republikeinsche soldaten schijnbaar stond te wachten op een troepentrein, werd een kleine demon-

Derde saluut: de overwinnaar in de onderhandelingen — Ir Soekarno

stratie tegen de Europeesche reizigers op touw gezet door een Indonesisch officier, die van top tot teen — tot en met zijn helmhoed op — in een Japans uniform gestoken was. Hij leidde zijn troep in community-yelling van „Merdeka” en „Pemberontak teroes!” Ik heb gedurende die zes-urige treinreis naar Cheribon „militairen” bij duizenden en van allerlei slag gezien. De geregelde TRI scheen aanzienlijk in de minderheid. Er waren de meest fantastisch uitgedoste krijgers bij, met lange haren, groote zwaarden, indrukwekkende geweren en bamboesperen, schilderachtige uniforms en kaplaarzen. Zij behoorden tot allerlei „barisans”, de „K.R.I.S.”, de „Pesindo”, de „Lasjkar Rakjat” en talloze andere. Ik moet zeggen, dat deze jongelui niet bepaald vriendelijk keken en soms zelfs duidelijk dreigend. Maar ze hielden zich koest en deden, wat ook de burgerbevolking deed: staren. De republikeinsche ambtenaren, die bij ons in den trein zaten, toonden over het algemeen net zooveel minachting voor dit operette-achtige gedoe als wij. Zij beseffen heel goed, dat het een krachttoer voor de republiek zal worden om wanneer eenmaal overeenstemming met de Nederlanders zal zijn bereikt, hier een einde aan te maken en deze jongelui er van te overtuigen, dat ze weer als gewone menschen aan het werk moeten gaan. De pessimisten onder hen verwachten zelfs complete veldslagen om deze „petty warlords” te onderdrukken. Men dient niet te vergeten, dat de meeste van deze „krijgers” al jarenlang niets anders gedaan hebben dan gewapend rondlopen en een beetje vegeteeren op den angst, dien zij de burgerbevolking noodwendig inboezemen. Naar rede luisteren zullen zij zeker niet. Dan blijft er slechts over om hen met kracht van wapenen te onderdrukken.

(Zie vervolg pag. 12)

Holland's vlag in top

Midden in het rood-witte gedeelte van Palembang ligt een oud fort. De muren zijn grijs en verweerd, maar metersdik en onwrikbaar stevig. Het is een fort dat aan vroeger eeuwen van kracht, gezag en ondernemingszin herinnert. Het is volgens velen niet welgevoelig daaraan te herinneren in deze tijden, nu de moderne geest met moderne opvattingen speelt. Kracht, gezag en ondernemingen, zij rieken voor tal van fijne neuzen tegenwoordig naar koloniale aspiraties. Het zij zoo. Soldaten zijn nu eenmaal geen politici. En het fort kan het niet helpen dat het aan kracht, gezag en ondernemingszin herinnert. Het staat er. Stevig en vierkant. Grijs van ouderdom. Maar sterk en stoer. Van de hooge uitkijkpost af op de muren ziet gij de Moesi voorbijstromen. Verderop ligt de stad met veel verregende en verschoten rood-witte vlaggen. Een nogal haveloos en triest geheel. Het fort weent niet en glimlacht niet. Het wacht. Het waakt. Zooals het al eeuwen wacht en waakt.

Als men onder de hooge romaansche poort is doorgewandeld gaapt u een zwaar bronzen scheepskanon tegen. Het jaartal is 1783. Dan richt gij den blik naar boven en ziet een Britsche vlag. Dit fort behoort sinds een jaar tot een der enclaves van de Engelsche bezetting in Palembang, zoo vertelt een medewerker van den Leger Voorlichtingsdienst. De Gurkha Rifles zijn er gelegd. Zij bewaken het fort en kijken van de tranzen af naar Palembang. Niet met den zin om de stad te veroveren, maar als wachters voor de veiligheid. Vandaag, op 31 October 1946, in den ochtend hebben zij hun posten overgegeven. Er hangt een

lichte nevel rond het fort en om de binnenplaats wanneer des morgens te acht uur de Gurkha-wacht voor het laatst aantreedt. Soldatenschoenen daveren over de oude versleten steenen van de binnenplaats. Nu staan de twee wachten tegenover elkaar, de Gurkha's met hun breed-gerande hoeden, de mannen van het 10de Bat. Inf. KN.I.L. met groene helmen en een Roode Olifant op de mouw.

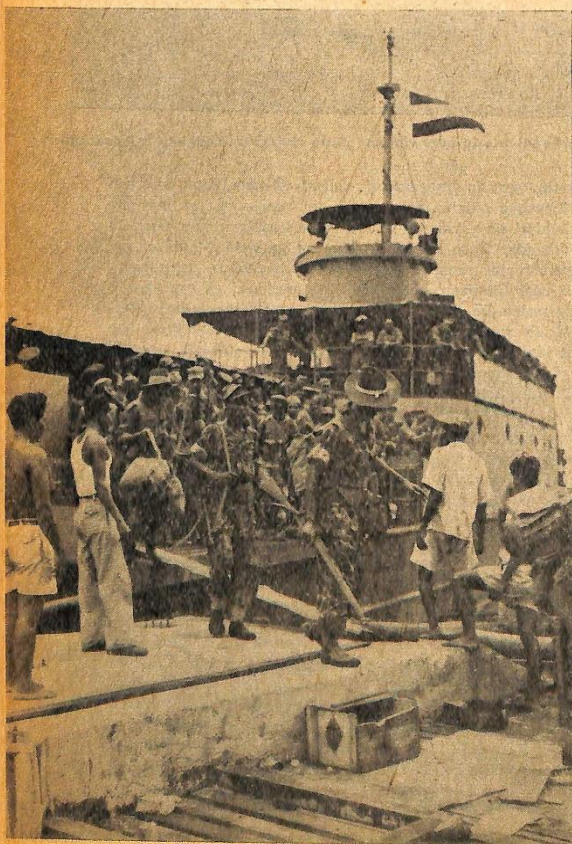
De Engelsche bezetting van het Palembangsche fort wordt door de Nederlandsche troepen overgenomen. Op het grasperk naast het kanon van 1783 staan de Nederlandsche commandant Lt. Kol. W. C. A. van Beek en de Britsche commandant Lt. Col. W. A. Mills met hun officieren. Oogen richten zich op twee vlaggemasten; aan de een hangt nog in de morgenmist het Engelsche dundoek, aan de andere zal aanstonds de Nederlandsche vlag worden geheeschen. Wanneer dan een hoornsignaal klinkt, tusschen de eeuwenoude muren van het fort, dat weer een nieuw hoofdstuk in zijn geschiedenis gaat schrijven, daalt langzaam de Engelsche vlag en gaat onze driekleur in top. De wacht paradeert. De beide commandanten, de Engelschman en de Nederlander salueeren, wisselen een paar woorden, drukken elkaar de hand. Fotografen en cineasten richten hun blinkende lenzen op het historisch tafereel, zij vormen het eenige element dat ons plotseling uit oer-oude omgeving weer midden in de twintigste eeuw plaatst, althans het eenige zichtbare element.

Want de soldaten, die hier voorbijmarcheeren, zijn ook andere soldaten. Anders in zoverre, dat zij iets anders willen veroveren dan de troepen, die een twee eeuwen geleden binnen deze wallen hebben gestaan. Zij — de soldaten van 1946 — veroveren geen gebieden, heffen geen tollén, leggen geen lasten op het volk en vechten niet uitsluitend en allereerst met kanonnen en geweren. Zij veroveren de harten van een volk door het brengen van een sfeer van veiligheid. Zij beschermen. Daar ligt hun taak. Dezelfde taak, die zij reeds op Bali met zooveel succes hebben verricht, of, andere troepen, elders in deze gewesten. Gekscherend maar typeerend heeft mij onlangs een Stootroepster verteld, die ergens in Indië op expeditie geweest was: „dat gebied hebben wij veroverd met meat en kidney-pudding“. Het was niet heelemaal waar. Ze hebben het vooral veroverd door dat hun houding, hun optreden de bevolking van die streek verraste en ontroerde, waardoor onverbreekelijke vriendschapsbanden met onze soldaten werden gesloten. En dat waren vriendschapsbanden tusschen Nederland en Indonesië. Dat waren vriendschapsbanden, die van politieke en militaire beteekenis zijn, maar waarvan de ondergrond een zuiver menschelijke was.

Men ontdekte niet alleen, dat men elkander noodig heeft, maar ook dat men elkaar begrijpt en waardeert. Er zijn gebieden in dit land waar bij de komst en na de eerste kennismaking met de Nederlandsche troepen plotseling een ijzeren gordijn van wantrouwen, haat, misverstand is weggeschoven. In het Palembangsche fort hangt de Nederlandsche vlag in top. De bezetting is overgenomen. De mist, die deze vroeger ochtend-plechtigheid omneveld, is opgetrokken wanneer wij bij de vlag staan.

Het is toch eigenlijk een mooie, frissche en eerlijke vlag, wij hebben haar hier in Palembang te lang en te zeer gemist om niet met een zekere ontroering naar haar op te kijken. Onder die vlag leeft nu het tiende Bat. van de Roode Olifanten („Y“-Brigade) binnen de grijze wallen van het fort, waarop van dit oogenblik af een Nederlandsche schildwacht zijn blikken naar de Moesi en de stad werpt.

De Moesi is stil en grauw, de stad ziet er verwaarloosd en triest uit. De soldaat heeft geen ander verlangen dan dat het nijvere volk van Palembang eenmaal weer de wateren der rivier zijn vroegere kleurige levendigheid zal kunnen teruggeven, en dat de stad eenmaal weer als voorheen frisch opgetuigd, aan de oevers zal blinken en glimlachen in herwonnen bloei.

Nederlandsche troepen komen aan in Palembang

Kromo, weet je 't nog ?

„De krijgstucht bestaat uit de hoogst mogelijke orde en de stipte uitvoering van de gegeven bevelen zonder de minste tegenspraak, behoudens het recht om indien men zich hierover bezwaard gevoelt daarna zijn klachten in te dienen”.

Kromo! dit werd je als recruit nadat je een vrijwillige verbintenis bij het Kon. Ned. Ind. Leger had aangegaan steeds voorgehouden. Gedurende de vele jaren van je militairen diensttijd heb je hieraan gevolg gegeven. Nadat je eerste dienstverband beëindigd was heb je dit wederom vrijwillig hernieuwd, daar je gebleken was de „Kompenie” zooals je Nederland noemde slechts de Hoolden bestreed die de bevolking als hun slaven beschouwden en door uitbuiting tot armoede brachten. Ook hielp je mede bij het uitroeien van de benden, die de vreedzame bevolking brandschatten, plunderden en uitmoordden. Je was overtuigd „Kromo” dat de „Kompenie” je hiervoor noodig had, daar de blanda's in het leger te gering in aantal waren (verhouding Europeesche tot Inlandsche troepen = 1 : 3) en je hulp niet konden ontberen. Je gevoelde je één met ze, want ze waren eerlijk en behandelden je als hun gelijken.

Alle vermoeienissen en ontberingen werden gezamenlijk gedragen. Zoo een terugkeeren naar het bivak was onmogelijk, daar je tegen het vastgestelde tijdstip van de terugkomst op een spoor kwam, dat tot het doel kon leiden, n.l. het veilig stellen van een bedreigde kampong, schikte jij je in het onvermijdelijk verkleinen van je dagrantsoen, daar je wist dat het restant van de medegenomen levensmiddelen anders niet toereikend zou zijn en je uit ondervinding bekend was, het restant tusschen blank en bruin, den commandant inbegrepen gelijk werd opgedeeld.

Het terrein was zwaar, Kromo. Soms moest je dagenlang kappen om een pad door een ravijn te maken. Bergruggen moesten overgetrokken en rivieren doorwaad worden om dan meermalen na een veertiendaagschen tocht zonder resultaat naar het bivak terug te keeren. En toch, Kromo, als na een paar dagen rust, je commandant door middel van zijn fluit je wederom het sein van afmasch gaf, ging je weer welgemoed de rimboe in, want je wist, dat het noodzakelijk was.

Dat was in het begin dezer eeuw, Kromo!

Toen je in de geheele archipel moest optreden om onrecht te bestrijden en rust en veiligheid te brengen aan hen, die evenals nu, bedreigd werden. De menschen die je te hulp kwam, waren je even vreemd als ze aan je blanke strijdmakkers waren, maar je was er van overtuigd, dat indien het bevel gegeven werd, dit rechtvaardig was.

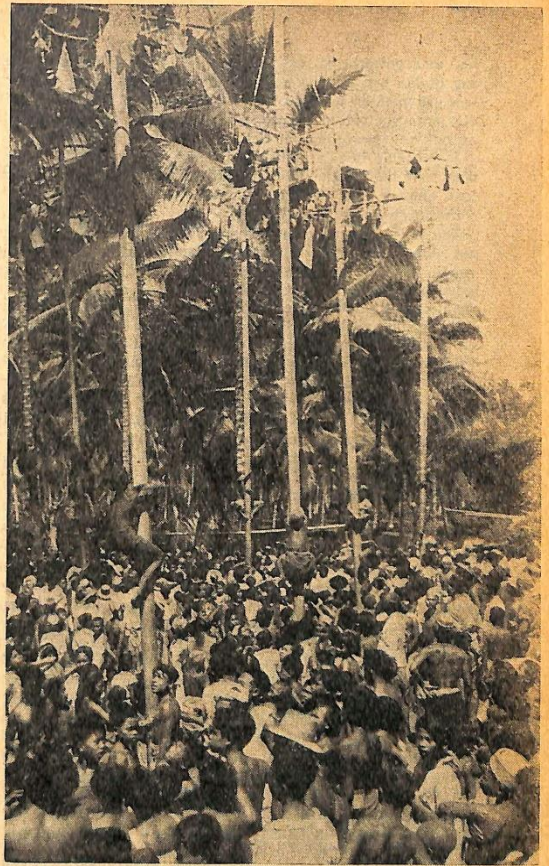
Hoe dankbaar was de bevolking als je ze te hulp kwam en hoe toonden zij dit niet door je klappers, eieren, kippen enz. te komen aanbieden. Geld wilden ze, niettegenstaande hun groote armoede, niet van je aannemen. En 's avonds zat je bij ze en vertelde van je mooie Java, dat zoo ver van je af was. En van je vrouw en kinderen, die je in eenige jaren niet gezien had, omdat het te gevaarlijk was ze naar de afgelegen posten te laten overkomen. Je vertelde ze, dat de blanda, waarvoor ze vroeger bang waren, goed en eerlijk was en dat hun land nog veel en veel verder weg lag en ze geloofden je, want gezamenlijk bracht je ze de veiligheid die ze behoeften om rustig te kunnen leven.

Voor het nakomen van dien plicht, die ook jij geleerd had te moeten vervullen is het nimmer noodig geweest je te herinneren aan het artikel uit het reglement van krijgstucht, dat je als recruit zijnde, werd voorgehouden.

Kromo, je was een trouw en eerlijk soldaat en je gevoelde je „senang” in dienst van de Kompenie.

Kromo, weet je 't nog?

„Hare Majesteit de Koningin begeert, dat de officieren hun ondergeschikten leiden, besturen en beschermen met die zorg en belangstelling die zij verplicht zijn aan mannen van wier

Zoo is het, waar orde en veiligheid door Nederlandsche troepen bewaard blijven: onbezorgd bewegen de Nederlanders zich tusschen de menigte op Bali.

moed en trouw zij een gedeelte van hun roem te verwachten hebben. Hun zal nimmer onrecht worden aangedaan”.

Kromo, dit artikel werd je niet voorgelezen, daar het een opdracht was van Haar aan wie de officieren, waaronder je diende, trouw gezworen hadden en deze opdracht dus nakwamen. De opdracht kwam van Haar, van wie ze je zooveel malen vertelden. Hoe doordrongen was je niet van het feit, dat Zij ook jouw Koningin was. Nog hoor ik je den naam van Haar aanroepen waneer tot een aanval werd overgegaan. Nog zie ik de versieringen die je op 31 Augustus van ieder jaar om Haar portret aangebracht had. Nog zie ik je op dien dag loopen in je beste uniform, dat versierd was met de ridderorde, het Kruis van Moed en Trouw of andere eere teekenen, door Haar aan jou toegekend. Dien dag waren allen in het bivak. Je ontving iets extra's uit de manege en het werd je „feestdag”. 's Avonds klonk je gemelang en verder genoot je tot diep in den nacht van je wajong en luisterde je naar de „dalang” die je de geschiedenis vertelde.

Maar dien dag dacht je ook aan Haar, Kromo, aan je Koningin Wilhelmina en Zij dacht aan jou, want ze had haar officieren opgedragen je te beschermen en ervoor te zorgen dat je geen onrecht werd aangedaan. En zoo werd de band, die je mooie Indië met Nederland verbond steeds vaster en hechter en je zou het ondenkbaar gevonden hebben dat deze eens verbroken zou kunnen worden. Als je later op Java bestond en hoe jij

De Friesche Terp

had medegewerkt om daar rust en veiligheid te brengen. Ook zag je dan wat je land was vooruitgegaan en hoe er welvaart was gekomen en je dacht zoo gaat het nu ook worden waar ik die jaren geploueterd en gestreden heb, want die bevolking is nu ook vrij geworden om zich in vrijheid te ontwikkelen.

Je vertelde hoe je blanke strijdmakers, evenals jij dit gedaan had, hun leven hiervoor hadden ingezet en hoevelen hun land nimmer meer zouden terugzien.

Kromo, weet je 't nog?

Zoo is je tijd omgegaan, Kromo. Jij ging naar je desa terug om aldaar voor het resteerend gedeelte van je leven rustig van je pensioen te bestaan. Je commandant en je blanke wapenbroeders gingen terug naar hun land en jij, zooals wij dachten, een plicht tegenover onze Koningin, ons Land en ons Volk te zijn nagekomen. Toen, Kromo, kwam de oorlog, bij jou de Jappen, bij ons de moffen. Vechten kon jij niet meer, daarvoor was je te oud geworden, doch je zoons zullen je plaats in het leger in Indië evenals die van ons in het leger hier, hebben ingenomen en ook jij zal te gezegd hebben: Je vecht voor Haar, voor mijn Koningin Wilhelmina, waarvan naar ik zeker weet, het portret een eereplaats in je huis gekregen heeft. Je zult geleden hebben, Kromo, ook wij hebben het hier en toen eindelijk de capitulatie kwam, dacht je: Nu gaat het weer worden als voorheen en kan ik rustig sterven.

Maar neen, Kromo, het ging anders.

Andere Blanda's kwamen naar je land en zeiden, dat je door ons onderdrukt werd. Zij zouden je hun vrijheid brengen, een vrijheid die jij niet begeerde. Je ziet nu op je mooie Java ook de benden die rooven, moorden en brandstichten, gelijk als die, waartegen jij vroeger, buiten Java, gestreden hebt. Jij bent oud, Kromo, jij hebt de Compenie eerlijk en trouw, met inzet van je leven, gediend, maar daarvoor zul je nu moeten boeten, Kromo. Er zullen op Java dezelfde soort tyrannen komen, die jij elders bestreed. Je zal je pensioen verliezen, Kromo en wij, wij moeten je aan je lot overlaten, want hier in Nederland zijn menschen, die vermeenen, dat zij je kennen en die eveneens van de gedachte zijn, dat zij je vrijheid moeten brengen, zooals zij zich die denken. En onze zonen zullen terug moeten keeren, Kromo, zonder voor jou rechten te kunnen vechten zooals jij dat vroeger voor anderen gedaan hebt. Maar wil mij nog eenmaal gelooven, Kromo, je Koningin, jouw Koningin Wilhelmina, heeft hieraan geen schuld. Zij heeft niets anders dan het goede voor je gewild. Zij is en was je steeds dankbaar voor wat je voor Haar land en Haar volk gedaan hebt. En wij, Kromo, wij zijn „maloe". Wij schamen ons diep en vragen je vergiffenis, dat wij je misleid hebben, doch wil tevens onze verontschuldiging aanvaarden, dat wij je vermeenden je de verzekering te kunnen geven, dat je op de eer van Nederland kon bouwen. Dat men in 1940 nog zoo dacht, Kromo, moge je uit het hieronder geciteerde gedicht blijken. Dit gedicht namelijk werd in dat jaar hier nog verspreid. De rechter, waarvan het eerste gedeelte gewaagt, ben jij nu, Kromo. Als slot en afscheid hierna dan het gedicht:

Land, dat ik lief heb en volk onzer Vad'ren
Wat noemt men u, dan weer groot — dan weer klein,
Wie zal de waarheid hier moeten benad'ren
Wie zal het wagen uw rechter te zijn.

Groot in historische prachtige daden
Draagt ge de vlag van het Rood-Wit en Blauw
Over de zeeën. Langs moeilijke paden,
Oerwoud, moeras, aan uw opdracht getrouw.

Maar — 't is ook groot van zijn fouten te leeren
In deze wijsheid, school juist onze kracht.
Die ons zoo moeizaam, maar dan ook met eere
'n Eereplaats onder de volkeren bracht.

Groot is uw Trouw, aan wat eerlijk, rechtvaardig,
Groot is uw IJver, wat wil men toch meer?
Volk van ons Nederland, toont u dus waardig,
Groot is uw Grondgebied — grootscher u d'r.

De Friesche Terp was een van de grootste boerderijen op Java. In 1922 werd ze opgericht, toen ik, met pensioen den Indischen dienst verlaten hebbende, mij als blijver in Indië ging vestigen. Als woonplaats koos ik Pengalengan, ruim 50 km ten zuiden van Bandoeng, waar ik in groot erfpacht gronden kon krijgen voor de stichting van een boerderij. De bedoeling was het fokken van melkvee.

Aan melkvee en zuivelproducten was en is in Indië nog steeds behoefte. Het opzetten van een fokbedrijf voor melkvee is in Indië niet zoo eenvoudig, vereischt eenig kapitaal en vakkennis. Een eenmaal loopend bedrijf rendeert echter wel, omdat men van inheemsche zijde geen concurrentie te vreezen heeft en de prijs van de melk goed is. De Indonesiër mist de eigenschappen noodig voor een bedrijf van eenigen omvang, dat zuinig, nauwgezet en met vakkennis opgezet en beheerd moet worden. Indische runderen zijn voor melkproductie van geen betekenis, zoodat melkvee geïmporteerd moet worden. Men kan dan met geïmporteerd vee verder fokken.

Vóór 1922 had men op Java reeds enkele groote boerderijen. Te noemen zijn: Generaal de Wet, van de Transvalers Hirschland en van Zijl, en de boerderij van de gebroeders Urrone bij Lembang. Een groot bezwaar bij het importeeren van vee is, dat het hoogst gevoelig is voor de in Indië veel voorkomende texaskoorts, een bloedziekte, die door besmette teken op de dieren wordt overgebracht. Overal in Indië komt deze ziekte voor. Tal van runderen, uit Australië of Holland ingevoerd zijn in den loop der jaren aan deze ziekte bezweken. Om te voorkomen dat ze besmet zouden worden, hield men de dieren tekenvrij, door ze voortdurend op stal te houden. Een niet economische veehouding. De ondervinding had mij geleerd, dat kalveren de ziekte gemakkelijk doorstaan en na herstel voor hun leven immuun blijven. Ik heb daarom direct veeveiden aangelegd en de jonge dieren losgelaten. Ze krijgen heel spoedig de gevreesde ziekte, maar herstellen na eenige weken en zijn dan wat men noemt „gezouten". Ook een andere gevaarlijke runderziekte, het besmettelijk verwerpen, heb ik door hygiënische maatregelen uit mijn stallen kunnen houden, evenals ook de tuberculose, waardoor het vee van de Friesche Terp gewild was en de melk in de ziekenhuizen ongekookt gebruikt kon worden; voor Indië van niet te onderschatten belang. Ik ben begonnen met vee te importeeren uit Friesland, jonge dieren uit stamboekouders. De import is echter duur, daarom kocht ik ook wel vee in Indië, dat hoog in het bloed stond en vrij van ziekte was. De stieren betrok ik geregeld uit Friesland. Zoo heb ik een melkveestapel kunnen fokken, die voor den oorlog, klein en groot, een sterkte had van ruim 450 stuks met een dagproductie van over de 1500 liter.

Behalve het moederbedrijf in Pengalengan, heb ik later bijbedrijven gesticht in Meester Cornelis en Passar Minggoe voor melkleverantie in en om Batavia.

De Jappen hebben de melkbedrijven tamelijk goed in stand gehouden. Ze verwerkten de melk voor een groot gedeelte tot melkpoeder voor het leger. Toen later de extremisten kwamen, was het gedaan. De Indonesiër is onverschillig voor de melk, eet graag vleesch en ging slachten. Van het fraaie bedrijf Generaal de Wet is het vee, met den eigenaar en familie „afgeslacht" en de boerderijen in en om Lembang zijn sterk gehavend. Onze jongens kwamen daar in tijds, om de algehele plundering en uitmoording te voorkomen. Mijn bedrijf in Meester Cornelis is geheel weggehaald, dat in Passar Minggoe was nog vrijwel intact tot de extremisten kwamen. Deze hebben ook daar erg huisgehouden. De bedrijfsleider is moeten vluchten. De helft van het vee is opgeslacht en de andere helft zoo slecht verzorgd, dat de productie tot 90 liter per dag was teruggegaan. In Januari 1946 kwamen onze jongens daar en namen de extremisten de beenen. Ik kon onder dekking van onze troepen in Februari eens weer een kijkje nemen op de onderneming en spoedig daarna den boel weer op gang brengen. In Maart was de dagproductie reeds tot 250 liter gestegen. Onze jongens vonden de melk „maar best". Het is van groot belang, dat deze kleine veestapel, die volkomen ziektevrij is en hoog in het bloed staat, behouden blijft, als een kern om er op door te fokken. Invoer van goed fokvee zal in de eerste toekomst wel op allerlei bezwaren stuiten.

Indië bezit buiten Java nog tienduizenden hectare grond, die om de schaarschte van de bevolking niet benut wordt en uitstekend geschikt is voor bedrijven als „de Friesche Terp". Prachtig emigratieterrein... als wij Indië niet verliezen.

Dr. B. VRIJBURG

Mijnen opruimen en wonden verbinden

Een groep van den Mijnen-Opruimdienst van de Koninklijke Marine was op het wonderschoone Bali aan het werk geweest om dit eiland van ongewenschte obstakels te bevrijden. Na afloop van dat werk was Noesa Penida aan de beurt, een eilandje tusschen Bali en Lombok gelegen.

Juist zou ook een team van het Nederlandsche Roode Kruis trachten een reis daarheen te maken en al heel gauw was in samenwerking de zaak zoo geschikt, dat we twee vliegen in één klap konden slaan. De Marine en het Roode Kruis zouden samen de reis maken op een patrouilleboot en elkaar zoo noodig hulp verleen. De voorbereidingen werden getroffen en op een goeden morgen gingen we om 6 uur al op stap.

Het was slechts een klein scheepje en we moesten met het oog op de vele barang van het Roode Kruis nogal inschikkelijk wezen. Maar daar was niets op tegen van de zijde van de M.O.D.-ers, die vandaag al bijzonder bereidwillig bleken te zijn. Het gebeurt je dan ook niet elken dag dat je met een dokter en... met een aantal verpleegsters op stap gaat. Na de eerste kennismaking was er al gauw een ongedwongen stemming. Kwinkslagen vlogen over en weer en de komende werkzaamheden werden van beide kanten druk besproken. Ineens viel mij op met hoeveel animo deze menschen zich aan hun taak wijdde. Steeds weer keerde het gesprek terug naar het brengen van geneskundige hulp aan de bewoners van het eiland dat we over enkele uren zouden bereiken.

Dit bracht blijkbaar ook de leden van de M.O.D. tot nadenken, want zonder erg ging het gesprek over op een geheel ander onderwerp en wel op de komst van deze verpleegsters naar Insulinde. Later werden daar ook onze Marva's nog in betrokken. Fel trokken de meisjes van leer tegen enkele artikelen in Nederlandsche bladen over het gaan van jonge vrouwen naar Indië. Fel werd door haar bestreden, dat zij niet hier heen waren gekomen omdat zij dat hun plicht achtte. Ook onze dokter trok in krachtige woorden in twijfel of de menschen in Holland wel eenig begrip hadden, van wat hier eigenlijk door de door hen gewraakte vrouwelijke vrijwilligers gepresteerd wordt.

Ondertusschen schoot onze reis aardig op. Het was stil weer, zoodat we van zeeziekte geen last hadden. Na vier uur varen kwamen wij ter hoogte van de grootste kampong van het eiland. Havens zijn hier niet, dus bleven wij een eind uit de kust liggen, vanwaar het strand met de wuivende klapperboomen goed te onderscheiden was. Het hoofd van het eiland had door middel van een visschersprauw eenige dagen tevoren bericht gekregen van onze komst. Dat was goed te merken, want niet zoo gauw waren wij in het gezicht gekomen of de kampong was leeggestroomd en alle menschen verzamelden zich op het strand.

Er werden eenige prauwen te water gelaten en een half uur later was de barang van het Roode Kruis en van de M.O.D. overgeladen en aan wal gebracht. Toen kregen we nog even het moment, dat de dames in de ranke prauwtjes moesten overstappen, wat nogal eenige hilariteit verwekte, maar tenslotte stonden wij dan toch

allen op het strand van Noesa Penida. De bewoners paktten de bagage op en in optocht ging het naar de ongeveer 1 km verder gelegen kampong.

Het hoofd van het eiland ontving ons op de hem eigen waardige wijze en we werden ondergebracht in twee klassen van de school. De onderwijzer zelf regelde hierbij een en ander en we waren dan ook gauw ingeburgerd. De dames namen de eene klas en de heeren de andere; het allernoodigste werd uitgepakt, de meegebrachte veldbedden opgetuigd, de klamboes gespannen en zoo waren we in ons hotel geïnstalleerd. Het R.K.-team ging zich direct gereed maken voor den eersten tocht naar de dichtbij gelegen kampong, ongeveer 10 km verder op, waar de eerste „zitting" van den dokter gehouden zou worden. Een aanbod van het dorps hoofd om eerst te blijven eten werd onder beleefde dankbetuigingen afgeslagen. Onderweg zou men wel een biscuitje knabbelen, want er mocht niet te veel tijd verloren gaan; alles moest toch al te voet gebeuren, voertuigen waren er n.l. op het eiland niet.

Wij, die iets meer tijd hadden, maakten het weer goed door het aanbod dankbaar te accepteren en zoo zaten we even later aan de rijsttafel. Dit was heusch niet zoo gewoon, want op dit droge eiland wordt maar weinig rijst verbouwd. Sawahs zijn er niet, wel wordt er op droge rijstvelden (ladangs) wat rijst verbouwd, maar ook deze hebben regen noodig en dit artikel is op Noesa Penida zeer schaars. De oogst mislukt dan ook dikwijls. De hoofdsotel is daarom mais, die ook grootdeels van buiten aangevoerd moet worden en wat onder de huidige omstandigheden moeilijkheden genoeg oplevert. Ook drinkwater is op dit aan alles zoo arme eiland zeldzaam en moeilijk bereikbaar. Om het zoo onontbeerlijke water te verkrijgen, moeten de menschen soms groote afstanden afleggen. De rotsachtige kust heeft namelijk welputten, welke zoet water opleveren, maar deze liggen in het laagste gedeelte der rotsen. Nadat dus eerst een groote afstand is afgelegd, moet men ook nog naar den voet der rotsen afdalen om het water te bereiken....

Het team ging dus op stap, voorzien van de noodige watertankjes voor medische en andere doeleinden, medegebracht van Bali. Knabbelend op hun kaakjes en zuurtjes gingen ze op stap, 10 km in de brandende zon met opgewekte gezichten

Vierde saluut: Nederlandsche troepen defileren bij het afscheid van Sir Montagu Stopford.

Vijfde saluut :

Prof. Schermerhorn
wuijt vroolijk ten
afscheid ...

en met het doel voor oogen verlichting te brengen aan de lijdende bevolking.

Intusschen hadden wij een gesprek met het dorpshoofd op de voorgalerij van zijn houten woning. Hij vertelde van den nood der bevolking onder het Jappen-regime van de terreur. Voedsel werd in beslag genomen zonder betaling. Er moest gewerkt worden voor den Jap zonder eenige vergoeding. Arm en naakt waren ze geworden in dien tijd. Slechts 40 Jappen waren er geweest, maar zij hadden het heele eiland onder hun dwang gehad.

Hij vertelde hoe het Gouvernement alles doet om het leed van de bewoners te verzachten, er komt voedsel en kleeding en nu weer de toean dokter. Zijn gezicht straalde van voldoening. En zoo is het beeld steeds weer, dankbaarheid voor de geboden hulp, voldoening over het verdwijnen van de Jappen.

Dien dag verrichtten wij het noodige werk om de aangespoelde mijnen onschadelijk te maken en wij zorgden er voor, dat het meegebrachte eten op tijd klaar zou zijn voor het terugkeerende Roode Kruis-team. Eerst 's avonds om elf uur kwamen zij terug, doodmoe, maar zeer voldaan over den volbrachten arbeid. Na een sterken kop koffie en wat eten werden natuurlijk de belevenissen van dezen dag nog eens opgehaald en passeerde het heele tafereel, dat wij den volgenden dag zelf zouden meemaken, de revue. Om 1 uur ging het heele stel ter ruste, krachten verzameland voor de zware taak, die hen den volgenden dag weer wachten zou. . . . Toen kwam de dag die mij nog heel lang in herinnering zal blijven. Om 6 uur waren we al weer present en toen ik naar buiten stapte, zag ik iets wat ik allerminst verwacht had.

Om 8 uur zou de „toean dokter” zitting houden, was er bekend gemaakt. De polikliniek bestond uit een paar als afrastering neergezette banken en een tafel en stoel. En rondom dit geheel hadden honderden en honderden menschen zich verzameld, rustig gehurkt wachtend tot de dokter zijn werk zou beginnen. Dit trof mij geweldig. In vol vertrouwen waren deze menschen gekomen, reeds uren van tevoren, volwassenen,

kinderen en vooral vrouwen met baby's allen wachtend op het oogenblik, dat zij geholpen zouden worden.

Om 7 uur begon de dokter zijn, o.i. hopelooze, taak om al deze menschen in één dag te helpen. Wij, van den M.O.D., konden ons niet anders verdienen stellig maken dan door te zorgen, dat de kluwen niet in de knoop raakte en de aanvoer van nieuwe patiënten gestadig voortgang had. 's Avonds zei de dokter, dat het mede hieraan te danken was, dat dit werk in een dag had kunnen gebeuren. Enfin, dat hebben we maar zoo gelaten.

Eerst kwamen de patiënten bij den dokter, die de klachten onderzocht, zei welke medicijnen er verstrekt moesten worden of met hulp van een zuster een injectie toediende. Door anderen werden de medicijnen geboekt en uitgegeven. Een volgende reinigde soms zeer vuile wonden, die een afdeling verder weer behandeld en verbonden werden. In een onafgebroken stroom ging dit door Soms werden er wonden behandeld, waarbij wij, Marinemannen, ons afwendden, zoo erg was het bijwilen.

Baby's werden bij honderden behandeld, soms waren ze overdekt met de zoo beruchte tropische zweren. Om 12 uur werd even gestopt, heel even maar, om iets te eten en toen ging het weer verder, onvermoeibaar en in een steeds intenser wordende hitte.

Toen 's avonds laat de laatste patiënt naar huis werd gezonden, onder een hoeraatje van de verpleegsters en dezen man in een jolige bui nog een paar zuurtjes in de hand werden gedrukt, zoodat hij er heelemaal beduusd van was, keken wij, van de Marine, elkaar eens even aan. Wij zijn naar den dokter en de verpleegsters toegestapt en hebben ze alleen maar een hand gegeven. . . .

Den volgenden morgen keerden wij gezamenlijk naar Bali terug, met in ons hart een onvergetelijke herinnering aan het werk van dit Nederlandsche Roode Kruis-team.

ALARD JANSEN,
Adjudant Torpedomaker Koninklijke Marine

Niet bij brood alleen...

De heer Hendrik de Wit, oud hoofdredacteur van Curaçao's dagblad „Beurs- en Nieuwsberichten“ werd hoofd van de afdeling West-Indië van den Voorlichtingsdienst van het Ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen. De heer Johan van de Walle, de Wit's voorganger en later hoofd van den Gouvernementspersdienst in Suriname, werd hoofd van de West-Indische afdeling van den Wereld-Omroep te Hilversum.

De heer Max Tak, die in den oorlog op Curaçao aanspoelde, daar bioscoopdirecteur werd en belangeloos, in zijn vrijen tijd, een zangkoor en een orkest van Surinamers leidde met zulk goed resultaat, dat hij eereleid werd gemaakt van de groote vereeniging van Surinamers op Curaçao, vertrok na ruim een jaar toevens uit dat Gebiedsdeel. Hij werd te werk gesteld bij het Nederlandsche Informatie Bureau te New York en is thans lid van de redactie van Knickerbocker Weekly.

Het echtpaar Feinland, jarenlang woonachtig te Paramaribo, voortreffelijke musici leiders, stichters van een klein interessant museum, dynamische krachten achter iedere cultuuruiting in Suriname, vertrok naar Panama-City. Feinland werd daar met open armen ontvangen (nadat hem vestigingsvergunning op Curaçao geweigerd was) en onmiddellijk benoemd tot professor aan het Panameesche Muziek-Conservatorium.

Herman de Man — die zoo tragisch is verongelukt bij de vliegtuigramp op Schiphol — was twee jaar bijna werkzaam als leider van de Curaçaosche Radio Omroepvereeniging. Deze lastige (doch eerlijke en goedwillende) man raakte zoozeer in conflict dat hij Curaçao verliet om zich te Eindhoven (als garage-houder!) te vestigen.

R. D. Simons, geboren en getogen Surinamer, oud-procureur-generaal, oud-inspecteur van het onderwijs, scherpsinnig, kunstzinnig, cultureel element in Suriname's samenleving, is naar Nederland gekomen om er van zijn pensioen te genieten.

Eugène Winters, journalist, schilder en schrijver, was bijna vier jaren hoofd van den Gouvernementspersdienst in Curaçao. Eerstdaags zal hij naar Europa terugkeeren.

En doctor Johan Hartog, de scherpsinnige theoloog en geleerde, onder wiens hoofdredactionele leiding de oude Amigoe di Curaçao een pittig dagblad werd; Man die zes jaren mede leiding gaf aan het intellectuele leven rondom het Schotgat, is op weg naar Nederland.

Negen namen, verbonden aan de recente culturele en intellectuele ontwikkeling van Nederlandsch West-Indië. Negen menschen die bevruchtend hebben gewerkt in den besten zin des woords. Negen menschen, wier komst en aanwezigheid de West tot groot voordeel hebben gestrekt. Negen menschen wier vertrek direct en voelbaar verlies voor Suriname en Curaçao beteekent. Gemakkelijk zou men aan deze namen nog enkele kunnen toevoegen: dr. Carl Gronemeijer, ijverig voorzitter van Curaçao's kunstkring; prof. dr. Drooglever Fortuyn, leeraar aan Paramaribo's Medische School.

Suriname en Curaçao hebben, elk een niet onbelangrijke letterkundige voortgebracht: Albert Helman (Lou Lichtveld) uit Paramaribo geboortig; en zijn Curaçaosche tegenvoeter mr. Cola Debrot, arts te Amsterdam. Beide verknocht aan hun geboortegrond; niettemin beide gevestigd in Nederland.

Wij wilden — aan deze voorbeelden getoetst — aantoonen, dat blijkbaar de West er niet in slaagt het voor Suriname en Curaçao zoo zeldzame en daarom zoo uiterst-kostbare, al of niet zich op kunstzinnig terrein bewegende, intellect vast te houden. Hetgeen zeer betreurenswaardig is.

* * *

„Koloniale“ landen hebben altijd een vlottende bevolking. Voor wie vertrekken komen wel anderen in de plaats. Doch in de eerste plaats bracht de oorlog „toevallige“ elementen, die niet gemakkelijk vervangen zullen worden, in Suriname en Curaçao. En in de tweede plaats is voortdurende wisseling van intellectueel- en cultureel-bevruchtende elementen niet zóó vruchtbaar als hun constante aanwezigheid.

Wij weten, dat op geen der figuren, wier namen wij hier hebben opgesomd, niet de geringste aandrang is uitgeoefend om hen te doen afzien van hun plan om te vertrekken; laat staan dat ook maar een poging is gedaan om hen — door hun een zekere materiele positie te bieden — voor Suriname of Curaçao te behouden.

Het tegendeel is het geval. Het meerendeel van hen die wij noemden is na een of ander conflict, vertrokken. Het meerendeel ook kreeg, in Nederland aangekomen, gemakkelijk en gaarne, een betere kans op materiele existentie en op geestelijke en intellectuele activiteit, dan hun toevallige verblijf in de West hun ooit beschoren deed worden.

De oorzaken — al zijn deze duidelijk genoeg — laten wij hier onbesproken. Zij liggen meestal in persoonlijke (over) gevoeligheden in persoonlijke (en andere) situaties, die men in het moederland — zoo deze daar al aanwezig zijn — gemakkelijker te ontwijken zijn, dan in de kleine gemeenschappen van Suriname en Curaçao. Men is ginds bovendien, door klimatologische en sociologische omstandigheden, prikkelbaarder dan aan de lauwe Westerstranden. Kleine voorvallen hebben er dikwerf „groot“ gevolgen. Nog onlangs kreeg schrijver dezes van een schrijver in de „Amigoe di Curaçao“ een veeg uit de pan omdat de zetter van „Oost en West“ een vergissing had begaan: deze brave typograaf maakte van het geschreven woord „krachtig“, het gedrukte woord „katachtig“. Hinc furor. En een boutade aan het adres van schrijver dezes. Wij vermelden dit détail, omdat het kenmerkend is voor de kleine oorzaken die in tropische atmosfeer dikwijls gevolgen hebben, die in het moederland ondenkbaar zijn. Zij leiden ginds vaak tot conflicten, die in geneerleij verhouding staan tot hun aanleiding. Het betreurenswaardige is, dat op deze wijze, Suriname en Curaçao elementen verliezen, die voor deze goede landen, kostbaar zijn. Te kostbaarder door hun zeldzaamheid.

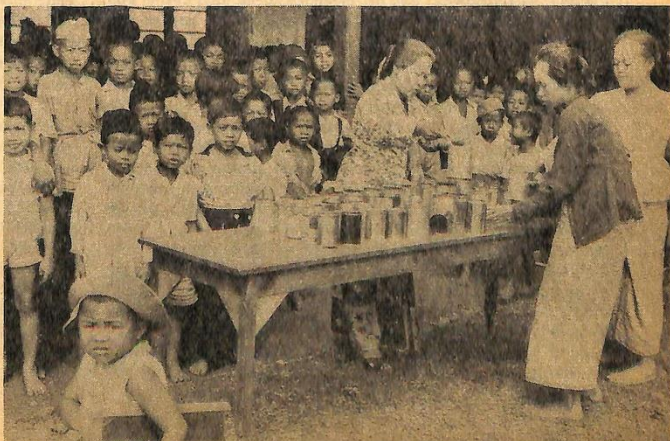
* * *

Over Suriname en Curaçao wordt steeds óf in materielen óf in staatkundigen zin geschreven of gesproken. Hun materielen en hun staatkundige positie zijn ongetwijfeld belangwekkend. Doch landen die autonomie nastreven (een streven dat onzes inziens gerechtvaardigd is) kunnen, evenmin als hun individuele bewoners, bij brood alléén niet leven. Langzaam komt een eigen cultuur op. In Suriname in groter mate dan in Curaçao, doch in beide landen zijn teekenen, ook van geestelijke en culturele opbloei uit de massa der ingeborenen, bemerkbaar. Doch zoowel voor Nederland als voor Suriname en Curaçao zelve is het — voor wie de ontwikkeling-in-Rijksverband niet alleen met materiele maatstaf meet — noodzakelijk dat bevruchting voor dit zeldzame zaad plaats hebbe. De aanwezigheid en de werkzaamheid van Nederlandsche culturele elementen in de West zou het geheele Rijk en zijn onderdeelen zeer ten goede komen.

Het zou daarom goed zijn wanneer de West zulke elementen aantrok en hun die mogelijkheid tot arbeid zou verschaffen, welke dien arbeid tot een zegen zou kunnen maken.

Niet in bauxiet en die alléén ligt het geluk van Suriname en Curaçao. Misschien ligt het daarom zelfs pas in laatste instantie.

EL.

NEDERLAND HELPT INDIË
Uitreiking van voedsel te Batavia

DE CONFERENTIE TE LINGGADJATI

(Vervolg van pag. 5)

De hulp van goed-getrainde en -uitgeruste Nederlandsche troepen zal den republikeinen daarbij zeker welkom zijn. Op de vraag van een onzer: „Wat doen jullie nou met die kerels, als ze niet willen luisteren?“ luidde het antwoord: „Dood-schieten!“ Dit geeft ons een idee van wat er wellicht nog kan gebeuren, ook nadat er overeenstemming is bereikt.

Het is allemaal zoo Japansch.

Het ergerlijke van dit alles is, dat het allemaal zoo Japansch is, ook in de TRI: het in de houding springen van de heele wacht als er een militair met een paar sterren voorbij komt, het gebrul, dat ons doet denken aan het „Kiotskel“, „Kerel“ en „Nore!“ uit den bezettingstijd. In Cheribon was dat het ergst. De bevolking is daar volkomen vergiftigd. De stad leeft onder een militaire terreur. Je breekt er je nek over de militairen. 's Avonds gaan gewapende patrouilles door de straten, alsof er ieder oogenblik het ergste zou kunnen gebeuren, alsof de stad omgeven was door infiltrerende vijanden. De stad is een „benteng“, waar de „Angkatan Laot Repoebliek Indonesia“ de baas is. De aanwezigheid van zooveel republikeinsche figuren had de gemoederen extra opgezweept en ik wil gerust bekennen, dat ik me niet steeds op mijn gemak heb gevoeld en blij was, als ik weer buiten de stad was. Men leefde zich uit in „Merdeka“-geschreeuw, dat vaak zeer dreigend klonk. Ik zou op het oogenblik voor geen geld van de wereld alleen in Cheribon zijn ook al beweren de republikeinsche ambtenaren, dat me dan niets zou overkomen.

Maar afgezien van dit alles was de bevolking, die niet onder dezen militairen druk stond — bergbewoners en menschen uit de desa — geenszins vijandig. Hun „Merdeka“ klonk vaak plichtmatig. Ze waren verbaasd als je terug groette omdat dit kennelijk niet werd verwacht. Ik heb tijdens mijn gedwongen rust in Maniskidoel eenige korte wandelingen gemaakt en werd overal beleefd gegroet, kon met iedereen praten en kreeg normale antwoorden. Men was niet schuw, men was hulpvaardig. Men was niet blij om Europeanen terug te zien, maar dat hadden wij ook niet verwacht. Hun houding echter nam een deel van ongunstige indrukken van de treinreis weg. Wij lieten Nicageld zien en men toonde belangstelling. Men wilde het ook wel hebben.

Het geldvraagstuk.

Ik heb zelfs een TRI-officier met Nicageld gezien. Het republikeinsche geld is schaarsch, vooral het kleine geld. In het Chineesch restaurant in Cheribon hing een bordje dat de klanten waarschuwde, dat de eigenaar geen geld terug kon geven, als men niet met gepast geld betaalde. De prijzen zijn over het algemeen fantastisch laag. Dat merkte ik al in Djatibarang, een station voor Cheribon, waar de trein werd bestormd door mangga-verkoopters. Een mand mangga's, inhoudende 30 tot 40 stuks, kostte een republikeinsche gulden. Ze hadden veel aftrek. Daarvan maakten de verkoopters gebruik, toen Woensdag de journalisten en andere reizigers naar Batavia terugkeerden. Toen men aan het station manden met mangga's kocht om als „oleh-oleh“ mee te nemen, bleek toen de trein al reed, dat de manden voor de helft waren opgevuld met vuilnis en voor de andere helft met vruchten. . . . „Een flauwe grap“, noemde een ambtenaar van het Ministerie van Voorlichting het. „Oplichterij“ ben ik zoo vrij het te noemen. Overigens zijn de lage prijzen — van de mangga's b.v. — niet alleen een gevolg van het vertrouwen in het republikeinsche betaalmiddel, gelijk men ons graag wilde doen gelooven. Het is nu de mangga-tijd en er is weinig afvoer, door de gebrekkige transportmiddelen. Zoo zitten de kweekers in Djatibarang met

de groote oogst. Dat geldt ook voor de meeste andere producten. Er is zonder twiifel van alles te krijgen: rijst, alle groenten en wat al niet en op dit punt onderschrijf ik het rapport-Koets uit eigen waarnemingen, al ben ik er tegelijkertijd van overtuigd, dat het op andere punten wel wat te mooie voorstellingen heeft gewekt. Wij weten nu zoo langzamerhand wel wat daar voor politieke redenen waren. Het „alles gaat goed“ is zeker niet van algemeene toepassing op het republikeinsche binnenland, hoe hard men ook zijn best doet, en vaak met het grootste succes, dat men zich zou kunnen wenschen. „Alles gaat goed“, maar soms wel heel op het kantje af. . . . Er is geen enkele marge over voor eventualiteiten. De min of meer gammele autobus, die ter beschikking van de republiek stond, was misschien het beste symbool van de republiek. Zij hangt met touwtjes aan elkaar, maar komt er. Soms echter loopt zij onherroepelijk vast en dan moet een andere bus inspringen. Zoo zal het misschien ook in de toekomst hier gaan. De republiek zal functioneeren, doch op vele punten in moeilijkheden komen. Het zal alleen maar goed voor die republiek zijn, als er dan Nederlanders zijn om een handje te helpen, als de boel spaak dreigt te loopen.

Vereenigingsnieuws

Oproep aan de lezers.

Onze voorraad oude nummers raakt uitgeput. Wij richten derhalve een dringend verzoek tot hen, die nog in het bezit zijn van in 1946 verschenen nummers van „Oost en West“ en hierop geen prijs meer stellen, deze aan ons te willen terugzenden. Het gaat in het bijzonder om de nummers 1—4, 10—16, 20 en 21.

Lezingen.

De Afdeling 's-Hertogenbosch heeft het seizoen geopend met een lezing van Ds. Van de Blink uit Woerden, gerepatriëerd legerpredikant. Hij heeft gesproken over zijn ervaringen. Hij is een vlot spreker en blijkt een nauwkeurig waarnemer te zijn geweest. Hij droeg zijn belevnissen zoo objectief mogelijk voor en heeft door de diepe ernst de verschillende stroomingen, die er uiteraard zijn, opgevangen en ieder bevredigd.

* * *

De leden van de Afdeling Leeuwarden waren in grooten getale opgekomen voor een buitengewoon geslaagde lezing van den heer A. F. H. P. van Asperen, met lichtbeelden, over „Een reis door de Groote Oost, Celebes, de Molukken en de Timor-Archipel“. Spreker behandelde uitvoerig de verschillende bevolkingsgroepen van de eilanden behorende tot de Groote Oost, de historie, geografie, voortbrengselen, handel, scheepvaart, woningbouw, parelvisserij en den arbeid der zendingsgenootschappen.

Studie-Commissie.

De aandacht zij gevestigd op het bestaan van de Studie-commissie der Kon. Ver. „Oost en West“. Deze commissie stelt zich ten doel kinderen van ouders, die gevestigd zijn in de overzeesche gebiedsdeelen, bij te staan inzake huisvesting en studie. Met medewerking van haar gedelegeerden, Oud-Indische onderwijssmannen, wordt toezicht op de kinderen uitgeoefend en de ouderlijke zorg zooveel mogelijk vervangen. De commissie zal het zeer op prijs stellen te vernemen welke leden wellicht kennis van vrienden hebben die deze studeerende kinderen een thuis kunnen aanbieden.

Inlichtingen verstrekken de gedelegeerden, de heeren H. Rozier, oud-directeur, en J. Oudraad, oud-inspecteur bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië, Javastraat 82, Den Haag.

Kalender „oost en west” 1947

is thans verschenen. Vele bestelde exemplaren zijn reeds rondgezonden. De geadresseerden hebben zich ervan kunnen overtuigen, dat hij zeer fraai is uitgevallen. Hij is dan ook zeer geschikt voor Kerstcadeau.

Dagelijks komen nog bestellingen binnen, doch meer dan de helft der oplage moet nog verkocht worden. We moeten dus zeggen dankbaar, maar niet voldaan. 5000 exemplaren zijn gedrukt. Wij hebben ruim 11000 leden. Wij hebben verwacht, dat toch zeker de helft daarvan een exemplaar zal bestellen. Is dat te optimistisch geredeneerd? Dat kunnen wij haast niet veronderstellen. Wij waken dus de leden, die nog geen kalender besteld hebben, op, er nu spoedig een aan te vragen. Dat kan geschieden bij het Hoofdbestuur, Dr. Kuypersstraat 5, Den Haag, door storting op onze postrekening 14574, doch ook bij de afdelingsbesturen zullen bestellingen zeer welkom zijn.

Adressen gaarne volledig en duidelijk leesbaar.

Zooals bekend is de prijs f 2.50 per exemplaar, voor het zenden naar Oost en West-Indië 15 cent extra en naar het buitenland 25 cent.

Verhooring der minimum-contributie met f 1.— voor het orgaan.

In de algemeene vergadering gehouden te Zeist op 21 November j.l., werd o.m. besloten om, met ingang van 1 Januari 1947, de minimum-contributie van f 5.— te verhoogen met f 1.— extra bijdrage voor het orgaan.

Teneinde dit besluit, dat onvermijdelijk was, duidelijk te maken, wordt hier in sobere cijfers eenig inzicht gegeven in de financiën onzer vereeniging.

Hoezeer de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” ook een ideëel doel nastreeft, geldmiddelen zijn er toch altijd noodig om dit doel te bereiken.

Ons stijgend aantal leden en abonné's voor 1947 voorzichtig op 13000 stellend, geeft onze begrooting 1947 uitgaven aan van rond f 50.000, d.i. per lid f 3.85. De afdracht der afdelingen aan het Hoofdbestuur zal na de ontvangst van f 1.— extra heffing voor het Orgaan per lid bedragen f 3.25. Aangezien de kosten per lid f 3.85 bedragen, zouden wij dus met deze afdracht het tekort per lid teruggebracht hebben op f 0.60.

Uit het hierboven naar voren gebrachte moge duidelijk blijken de noodzakelijkheid, om de minimum-contributie van f 5.— te verhoogen met f 1.— extra bijdrage voor het orgaan, waarmede deze dus op f 6.— per jaar wordt gebracht.

De Algemeene Vergadering

Hieronder volgt het Kort Verslag van het behandelde ter Jaarlijksche Algemeene Vergadering, gehouden te Zeist op 21 November j.l., te 11 uur in Hotel Figi.

Naar schatting zijn er ruim 150 aanwezigen.

1. *Opening.* Nadat de algemeen voorzitter, de Heer Ch. J. I. M. Welter, de vergadering geopend heeft, geeft hij het woord aan den Heer G. van Dijk, voorzitter van de afdeling Zeist, die een welkomstrede uitspreekt.

Daarna houdt de Heer Welter zijn openingsrede, waarin hij een overzicht geeft van de belangrijkste feiten en voorvallen in het vereenigingsleven sedert de vorige algemeene vergadering op 11 October 1945. Hij wijst o.m. op de veranderde verhoudingen, waarin „Oost en West” thans komt te staan en wil het accent meer leggen op de bevordering van de cultureele banden, die tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië bestaan. Hierin ligt een groote en dankbare taak om den menschen het besef bij te brengen, dat het van groot belang is, dat die band zoo sterk mogelijk wordt gehandhaafd. Daarna gedenkt de Heer Welter de Heeren J. A. van Staveren, adviseerend lid van het dagelijksch bestuur en Ir. H. van der Veen, voorzitter der afdeling Nijmegen, die sedert de vorige vergadering op 11 October 1945 aan onze vereeniging zijn ontvallen. Vervolgens stelt hij voor, den oud-algemeen voorzitter van „Oost en West”, den heer P. J. Gerke, die door overhaast vertrek naar Ned. Indië verhinderd was afscheid te nemen en nog steeds met groote belangstelling de zaken van „Oost en West” volgt, een telegram te zenden, waarin hem hulde en dank worden betuigd voor hetgeen hij onder moeilijke omstandigheden voor de vereeniging heeft gedaan, hetgeen aller instemming heeft.

De Heer Welter deelt nog mede, dat wegens gevorderden leeftijd bedankt hebben als lid van het dagelijksch bestuur de Heer C. Poortman en als lid van het hoofdbestuur, vertegenwoordiger der afdeling Suriname, de Heer F. Oudschans Dentz. Aan beiden wordt de dank der vereeniging betuigd voor hetgeen zij te haren behoeve in den loop van vele jaren hebben gedaan.

2. *De notulen van de vergadering van 11 October 1945:* deze worden goedgekeurd.

3. *De nieuwe statuten en het nieuwe huishoudelijk reglement:* deze worden zonder op- of aanmerkingen vastgesteld.

4. Goedgekeurd: a. het jaarverslag 1945; b. de rekening en verantwoording over het beheer in 1945. Vastgesteld: c. de begrooting voor 1947. Benoemd: d. de Heeren J. W. van Aalst, J. M. Sloos en L. R. Wentholt tot leden van de verificatiecommissie voor 1947.

5. Benoemd: a. tot algemeen secretaris: Mr. L. van Son; b. tot algemeen penningmeesteresse: Mej. L. H. Krüger.

6. Benoemd: a. in de vacature C. Poortman, tot lid van het dagelijksch bestuur: de Heer J. C. de Vos; b. tot adviseerend lid van het dagelijksch bestuur: de Heer Ir. M. H. C. Vreede.

7. Benoemd: de Heer J. Boonacker tot lid van het hoofdbestuur als vertegenwoordiger der afdeling Suriname.

8. *Uitreiking van de zilveren medaille aan den Heer F. Oudschans Dentz.* Het hoofdbestuur heeft gemeend zijn waardeering te moeten uiten voor het vele, dat de Heer Oudschans Dentz gedurende lange jaren voor de vereeniging heeft gedaan door hem de zilveren legmedaille van de vereeniging toe te kennen, welke hem door den voorzitter wordt overhandigd. De Heer Oudschans Dentz betuigt zijn dank aan het hoofdbestuur voor de toekenning van deze medaille.

9. *Rondvraag.* De Heer H. Behrens, ondervoorzitter van de afdeling 's-Gravenhage, stelt voor, dat de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” in algemeene vergadering bijeen te Zeist een telegram van hulde en aanhankelijkheid aan H. M. de Koningin zal zenden en geeft den tekst daarvoor aan. De vergadering besluit het volgende telegram te sturen:

De Koninklijke Vereeniging „OOST en WEST“ in gemeene vergadering bijeen te Zeist, verzoekt langs dezen weg haar hulde en aanhankelijkheid aan Uwe Majesteit te mogen betuigen in deze ook voor Hoogstdezelve zoo moeilijke tijden stop Met den meesten eerbied spreek zij den wensch uit, dat het Uwer Majesteit gegeven moge zijn, in het Indisch probleem op staatkundig gebied een oplossing te vinden, die bevrediging schenkt aan een zoo groot mogelijke meerderheid onder alle lagen van de onder Uwer Majesteits gezag levende onderdanen hier en overzee stop De Vereeniging „Oost en West“ moge eerbiediglijk de verzekering geven, dat zij haar krachten zal blijven inspannen, om de cultureele banden tusschen Oost en West en het moederland hechter dan ooit te handhaven stop'

Nadat nog eenige sprekers het woord gevoerd hebben, waaronder de heer van Peski, die als voorzitter van de stichting Indisch fonds voor particuliere nooden, daarover verslag uitbrengt, sluit de voorzitter om 1 uur de vergadering.

In den namiddag werden de films:

- De reis van Prinses Juliana naar Curaçao en Suriname in 1945;
- Een dag uit het leven van een Nederlandsch soldaat in Indië;
- De bevrijding van Indië;

vertoond, waarvan vooral de twee eerst vermelde veel succes hadden.

GROTE MACHINEFABRIEK TE AMSTERDAM vraagt voor een van haar tekenkamers een

Technicus

met grondige ervaring in de practijk der palmolie-industrie, in de rang van constructeur.

Brieven onder No. 2633 W.Y. aan Adv.-kant. de Bussuy, Rokin 62, Amsterdam-C.

Berg dit blad niet op, werp het niet weg, doch geef het aan vrienden en kennissen ter lezing. Indien U aan vrienden en anderen een exemplaar ter kennisname wilt zenden, gelieve U dit op te geven aan het Hoofdbestuur Den Haag, gratis toezending volgt.

MIDDENSTANDSDIPLOMA. 52 eenvoudige, glasheldere schriftelijke lessen. Uitv. correctie van huiswerk. Eigen tentamens. Universitair gevormde cursusleiders. Bij niet slagen geld terug. Cursusgeld contant f 70,— of f 6.50 per 4 lessen. Wacht niet. Meldt U onmiddellijk aan, dan kunt U in Maart 1947 nog examen doen.

Garage-monteur

(Bovag eischen)

Motorrijwiel-techniek

voor iedereen motorrijder

Hoogere Alg. Ontwikkeling

2 j. 104 lessen, 13 vakken

Muziekgeschiedenis

10 fraaie lessen

Relaties maken

nieuwe Amerikaansche cursus, 10 lessen

Sexuologie

wetenschappelijke cursus o.l.v. arts. Alleen voor volwassenen. 10 lesdittaten

Beleefdheidsleer

onze succes-cursus 10 lessen. f 10.—

Gelaatsverzorging

de cursus voor iedere vrouw

Nationale Volks Universiteit - Haagsche Onderwijs Instellingen
Willem de Zwijgerlaan 38, Den Haag. VRAAGT PROSPECTUS

Bontmantels

Veulen, Kalf, Persianer, Mol, Persianer-Patte, Lapin, 1946 Chevrette

Ook groote sorteering in $\frac{3}{4}$ Mantels

Zilvervossen - Martercolliers

Zomerprijzen

PEPERZAK beheerscht 't vak

Edisonstraat 126, Tel. 336665, Den Haag

Oost West - Thuis Best

met *C. Jamin* 't allerbest!

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

ER IS
MAAR
EÉN

Klokken-Dokter

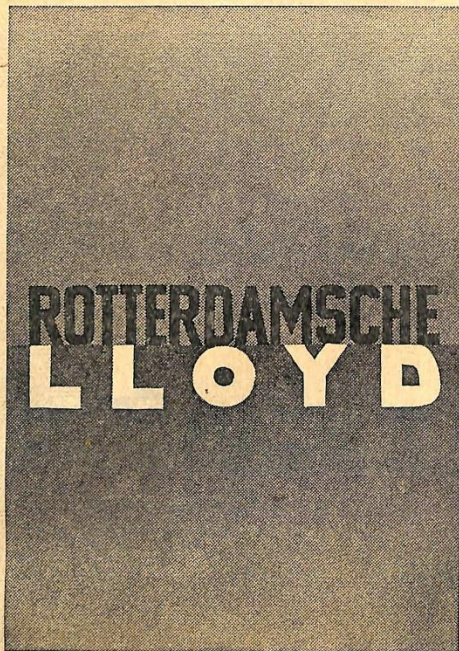
in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129

met de grootste reparatie-inrichting op het gebied van antieke klokken

zoals: staande klokken met en zonder speelwerk, Engelsche tafelklokken met maan en datum, Friese klokken, stoel- en staartklokken met en zonder maan en datum, scheepjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres

ALLE ONDERDEELLEN VOORRADIG

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Oost - West

KOLEN KEMELING

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyramontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Indien de VERMOGENSAANWASBELASTING
of de VERMOGENSHEFFING U voor de vraag stelt
of en zoo ja welke effecten moeten worden
gerealiseerd laat U dan deskundig voorlichten door de

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.**

UW RAADSMAN EN BANKIER

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

INDISCH RESTAURANT

„Ardjoena”

Groot Hertoginnelaan 68,
Den Haag, Telef. 391332

**Dagelijks
Rijstafel** vanaf 12 uur

RESERVEERT TIJDIG UW TAFEL

Unox

fijnste
vleeschwaren

VA 1 0565

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het

„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”
Uitsluitend prominente Ned. artisten en musiel
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenste inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artiest en Ondernemer, Nieuwe Binnenweg 346 b
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (R 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

't Goude Hoofd

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT

alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

„Snatager” Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

**INFORMATIES EN NASPORIZEN
OP ELK GEBIED**

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

Tijdschriften voor Indië

Het hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenooten in het verre Oosten, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur. Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten (door f 6,— te storten op gironummer 14574 van Oost en West) ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis, Den Haag, dat voor onmiddellijke doorzending zorg draagt. Adresseering aan particulieren in Indië is niet mogelijk.

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

Indisch
Restaurant

„Waroong Djawa”

Lange Houtstraat 4, Telefoon 113466

's-GRAVENHAGE